

Landelijk Overleg van Gemeentebesturen inzake Opvang- en terugkeerbeleid

Ministerie van Binnenlandse Zaken
T.a.v. de minister voor Immigratie & Asiel, Drs. G.B.M. Leers
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Betreft: wetsvoorstellen m.b.t. strafbaarstelling illegaal verblijf en 're-entry-ban'.

Groningen, 21-10-2011

Geachte heer Leers,

Hierbij zou ik namens het LOGO secretariaat uw aandacht willen vragen voor het volgende.

Volgende week worden er in de Tweede Kamer twee wetsvoorstellen besproken over de strafbaarstelling van illegaal verblijf en het weigeren van toelating van hen die eerder enige tijd illegaal in Nederland hebben verbleven. Samen moeten deze wetsvoorstellen ervoor zorgen dat iedereen die zonder toestemming in Nederland is, daarvoor een boete opgelegd krijgt - of bij het niet (kunnen) voldoen van de boete – in het kader van vervangende hechtenis wordt opgesloten. Daarnaast zullen zij die eerder enige tijd niet illegaal in Nederland verbleven, voor lange tijd niet meer worden toegelaten tot Nederland; de zogenaamde 're-entry ban'. U heeft aangegeven met deze maatregelen de problematiek met betrekking tot openbare orde problemen die samenhangen met illegaliteit aan te willen pakken. Hieronder wil ik uiteenzetten waarom deze wetsvoorstellen naar het oordeel van het LOGO niet bijdragen aan een oplossing van de problematiek van illegaliteit.

Bezwaren Europese Commissie

De Europese Commissie heeft onlangs al aangegeven dat strafbaarstelling van illegaliteit niet leidt tot meer terugkeer, sterker nog veelal zelf contra - productief werkt. Immers, indien de rechter een gevangenisstraf oplegt aan een vreemdeling die illegaal in Nederland verblijft, zal de betreffende vreemdeling eerst deze gevangenisstraf uit moeten zitten voordat men kan overgaan tot diens uitzetting. U heeft aangegeven dat u vanwege deze reden er voor gekozen heeft om illegaliteit strafbaar te stellen met een boete van maximaal 3800 euro. In de praktijk zullen illegale vreemdelingen echter niet in staat zijn om een dergelijke boete te betalen.

Gevolg is dat deze vreemdelingen vanwege het niet kunnen betalen van de boete alsnog vervangende hechtenis opgelegd zullen krijgen, wat dus een belemmering vormt voor de uitzetting.

Voorbeelden

De wetsvoorstellen zijn gewoon ongewenst. Op het meest praktische niveau, omdat vreemdelingen soms opdraaien voor fouten die ze zelf niet gemaakt hebben. Zoals een man uit Somalië die uitgeprocedeerd raakte en op straat werd gezet omdat de IND niet geloofde dat hij afkomstig was uit Mogadishu. Na onderzoek bleek dat de IND in zijn zaak zelf van onjuiste feiten was uitgegaan ten aanzien van de situatie in Mogadishu, en kreeg hij alsnog een asielstatus. Ondertussen had hij echter wel al meer dan een jaar lang illegaal in Nederland rondgezworven. Is het gewenst om zo iemand strafbaar te stellen?

Door de strafbaarstelling zullen er vreemdelingen zijn die in een onmogelijk parket worden geplaatst. Neem Natalija, haar man en haar kind uit Azerbeidjan. Ze werkten jarenlang actief mee aan het verkrijgen van reisdocumenten ten behoeve van hun terugkeer. Azerbeidjan en enkele andere landen uit de voormalige Sovjet-Unie weigerden hen echter reisdocumenten te verstrekken. Ondertussen waren Natalija en haar familie na het verlopen van de vertrektermijn van vier weken illegaal geworden en op straat gezet. Jaren later erkende de IND uiteindelijk dat Natalija en haar familie buiten hun schuld niet konden terugkeren (en Nederland dus niet konden verlaten) en kregen zij alsnog een verblijfsvergunning. Hiermee erkende de IND ook dat Natalija en haar familie al die jaren dat ze illegaal in Nederland verbleven, geen kant op konden. Is het rechtvaardig om asielzoekers die in een vergelijkbare situatie als Natalija verkeren een boete van 3800 euro op te leggen of vervangende hechtenis opgelegd krijgen? Toepassing van de 're-entry' ban zou hen daarnaast minimaal voor vele jaren dwingen in de illegaliteit te overleven.

Strafbaarstelling zou ook ernstige gevolgen hebben voor Aicha. Zij zit gevangen in een slechte en gewelddadige huwelijksrelatie. Zij is afhankelijk voor haar verblijfsvergunning van haar man. Haar man wil deze afhankelijkheid in stand houden en haar verblijfsvergunning niet verlengen. Een boete voor illegaal verblijf zal hij ook niet voor haar betalen. Het alternatief is vier maanden cel en dan alsnog uitzetting naar Marokko. Aicha wil niet gescheiden worden van haar kinderen en bestraft worden vanwege illegaal verblijf, en vermijdt dus elk contact met de buitenwereld. Opgesloten met een gewelddadige man die ongestoord zijn gang kan gaan. Ook de illegale Chinees die uitgebuit wordt door zijn baas zal uit angst voor gevangenisstraf nergens durven aankloppen. De wetsvoorstellen werken in dit soort gevallen dus averechts. In plaats van vreemdelingen die al het slachtoffer zijn van mishandeling en/of uitbuiting, de kans te geven uiteindelijk een legale en veilige plek in Nederland te verkrijgen, maken strafbaarstelling en de 're-entry ban' hen des te afhankelijker van precies de verkeerde personen: mannen met losse handjes, uitbuiters, mensenhandelaren, pooiers, etc.

De kosten

De strafbaarstelling gaat ons ook nog erg veel kosten. De verwachting is dat bijna niemand in staat zal zijn een boete te betalen. Dus komen ze voor de rechter en daarna, tenzij ze geluk hebben, in de gevangenis. Het platform 'geenstrafbaarstelling.nl' heeft uitgerekend wat dat de staat gaat kosten. De cijfers zijn schrikbarend.

Op basis van de cijfers 2006-2010 schat men in dat het gaat om 12.000 illegaal aangetroffen personen plus 3.500 personen die zich melden voor een nieuwe aanvraag. Dus: 15.500 maal 924,- (rechtbank) plus 560,- (advocaat) plus 100,- (tolk) is 24,5 miljoen euro per jaar. Vervangende detentie vindt alleen plaats bij mensen die niet uitgezet kunnen worden, dat zijn er 4.000 per jaar, en bij mensen die een verblijfsvergunning aanvragen, dat zijn er 3.500 per jaar. Kosten: 7.500 personen in strafdetentie maal 91 dagen maal 229,- is 156,3 miljoen euro per jaar. Los van wat er nu al aan maatregelen in de begroting is opgenomen leidt strafbaarstelling van illegaal verblijf dus tot een extra kostenpost van plm. 180,8 miljoen euro per jaar. Hoe valt dit uit te leggen in deze tijden van bezuiniging?

Strafbaarstelling van illegaal verblijf ter bestrijding van ongewenste openbare orde aangelegenheden is onnodig, omdat u nu al voldoende mogelijkheden heeft om illegaal verblijvende vreemdelingen het land uit te zetten en strafbare feiten sowieso al via het OM te laten vervolgen. De door u voorgenomen strafbaarstelling voegt hier niets aan toe. Wij verzoeken U deze middelen in te zetten om knelpunten bij de terugkeer van vreemdelingen zoveel mogelijk weg te nemen. Gaarne zijn wij bereid om hierover met u van gedachten te wisselen.

Het voornemen tot strafbaarstelling zal in de gemeenten veelal een averechts effect hebben op de bestrijding van de openbare orde problematiek.

We vrezen door de maatregel juist nieuwe ongewenste openbare orde problemen te creëren die zich buiten het zicht van de samenleving en de verantwoordelijke hulpverleningsdiensten zullen afspelen. We verzoeken u dan ook op grond van bovenstaande overwegingen de voorgenomen maatregelen m.b.t. strafbaarstelling en de 're-entry ban' in te trekken.

In afwachting van uw reactie, verblijf ik,

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'John W.R. van Tilborg', with a long horizontal flourish extending to the right.

John W.R. van Tilborg
Voorzitter

cc. Leden van de vaste Kamercommissie voor Immigratie & Asiel